

УДК 615.23:339.138(477.62)

**МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ
ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ МУКОЛІТИЧНОЇ ДІЇ (НА ПРИКЛАДІ
ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

Зарічна Т.П., Фабрій О.Ю., Райкова Т.С.

*Запорізький державний медичний університет,
м. Запоріжжя, Україна*

Проведено маркетингове дослідження регіонального ринку лікарських засобів муколітичної дії. Проаналізовано конкурентоспроможність фармацевтичних фірм, що поставляють на фармацевтичний ринок Донецької області ці засоби. Методом кваліметричного аналізу визначено найбільш ефективні з них.

Ключові слова: лікарські засоби муколітичної дії, регіональний ринок лікарських засобів, конкурентоспроможність фармацевтичних фірм, кваліметричний аналіз.

У Донецькій області, на території якої знаходиться ряд підприємств вугільної та хімічної промисловості, відзначається високий рівень захворювань органів дихання.

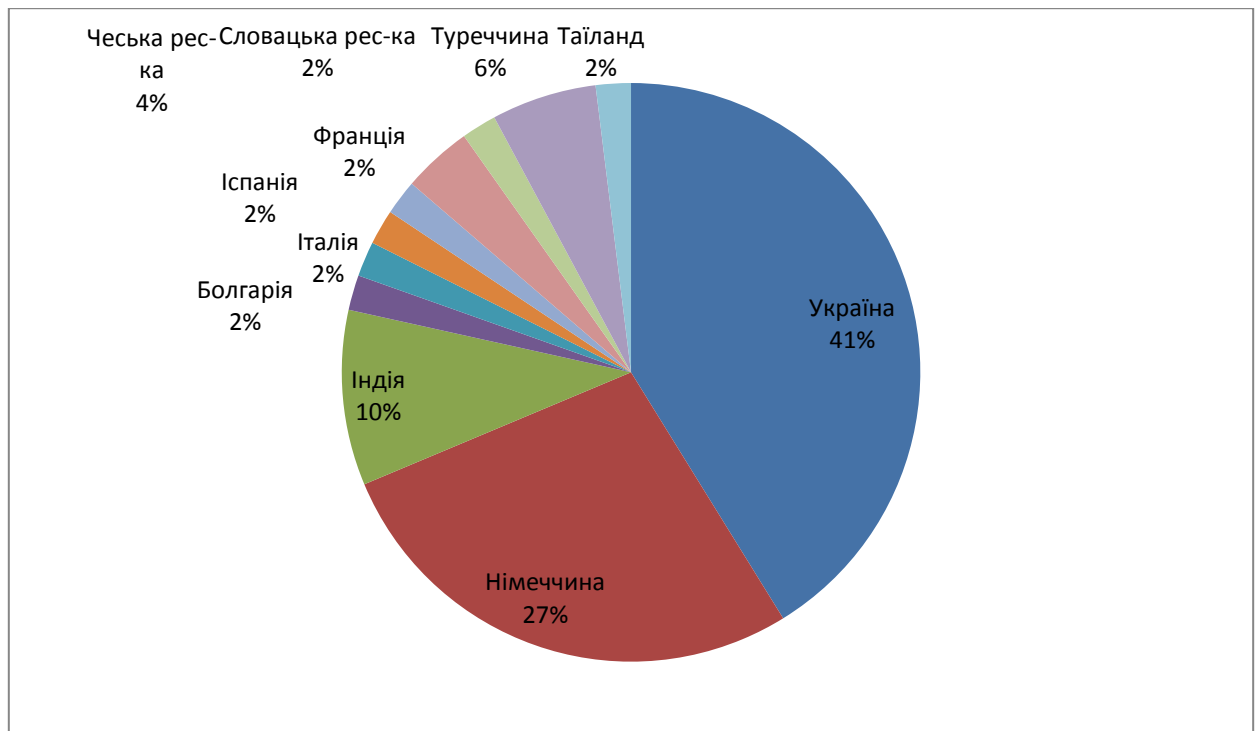
У зв'язку з цим, актуальним є своєчасне і оптимальне забезпечення населення даного регіону лікарськими засобами муколітичної дії.

Метою роботи стало маркетингове дослідження ринку лікарських засобів муколітичної дії Донецької області, аналіз конкурентоспроможності фірм, що поставляють лікарські засоби зазначеної дії на регіональний ринок, проведення кваліметричного аналізу лікарських препаратів, що входять до досліджуваного сегменту ринку.

Для проведення досліджень були використані дані «Компендіуму», Державного реєстру лікарських засобів України», прайс-листи, товарно-

транспортні накладні, які надходять на фармацевтичні фірми і в аптечні підприємства Донецької області.

У результаті дослідження встановлено, що загальний список виробників, які поставляють на регіональний ринок 52 лікарських засоби зазначеної дії, налічує 35, серед яких 14 українських (40 %) і 21 - зарубіжних (60 %) з 10 країн світу (Німеччини, Індії, Чехії, Болгарії, Італії, Іспанії, Франції, Словацької республіки, Туреччини, Таїланду) (малюнок 1).



Мал. 1. Діаграма співвідношення країн-виробників лікарських засобів муколітичної дії

Для визначення ступеня напруженості між виробниками препаратів - аналогів розраховували коефіцієнт напруженості K_{vi} за формулою: [1]

$$K_{vi} = \frac{n-1}{n}, \quad (1)$$

де n - кількість всіх конкурентних аналогів фірм.

При цьому, досліджувані лікарські препарати були згруповані за діючими речовинами наступним чином:

- група амброксолу (22 лікарські засоби)
- група ацетилцистеїну (12 лікарських засобів)
- група бромгексину (8 лікарських засобів)

- група карбоцистеїну (5 лікарських засобів)
- група ердостеїну (1 лікарський засіб)
- комбінації (3 лікарські засоби).

Результати розрахунку наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Показники коефіцієнту напруженості між виробниками лікарських засобів муколітичної дії

Назва лікарського засобу	Амброксол	Ацетилицистеїн	Бромгексин	Карбоцистеїн	Ердостеїн	Комбінації
Коефіцієнт напруженості (K_{vi})	0,95	0,92	0,88	0,8	-	0,67

Проаналізувавши отримані дані, можна зробити висновок, що найбільша конкуренція спостерігається серед фірм, які випускають аналоги амброксолу ($K_{vi}=0,95$). Також висока конкуренція між фірмами, що випускають препарати-аналоги ацетилицистеїна ($K_{vi}=0,92$), бромгексину ($K_{vi}=0,88$), карбоцистеїну ($K_{vi}=0,8$). Серед фармацевтичних фірм-підприємств, що випускають зазначені препарати, є вітчизняні: ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я», м. Харків, ПАТ «Хімфармзавод «Червона зірка», м. Харків, ТОВ «Стиролбіофарм», м. Горлівка, Донецька обл., ТОВ «КУСУМ ФАРМ», м. Суми, ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ», м. Київ, ТОВ «Дослідний завод «ГНЦЛС», м. Харків, ТОВ «Фарма Старт», м. Київ, які успішно витримують високий рівень конкуренції з такими відомими фармацевтичними компаніями, як «Берлін – Хемі АГ» (Німеччина), «Меркле ГмбХ» (Німеччина), АТ «Софарма» (Болгарія) та інші.

На наступному етапі розраховали частку сегменту регіонального фармацевтичного ринку, яку займає кожна з фірм-виробників лікарських засобів муколітичної дії.

Розрахунок проводили за формулою:

$$d_{ij} = \frac{n_{ij}}{\sum n_{ij}}, (2)$$

де n_{ij} – кількість препаратів j -тої фірми в i -сегменті;

$\sum n_{ij}$ – сумарна кількість препаратів i -го сегменту, зареєстрованих в Україні [1].

Дані розрахунку наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Частка сегменту фармацевтичного ринку, яку займає кожна з фірм-виробників лікарських засобів муколітичної дії

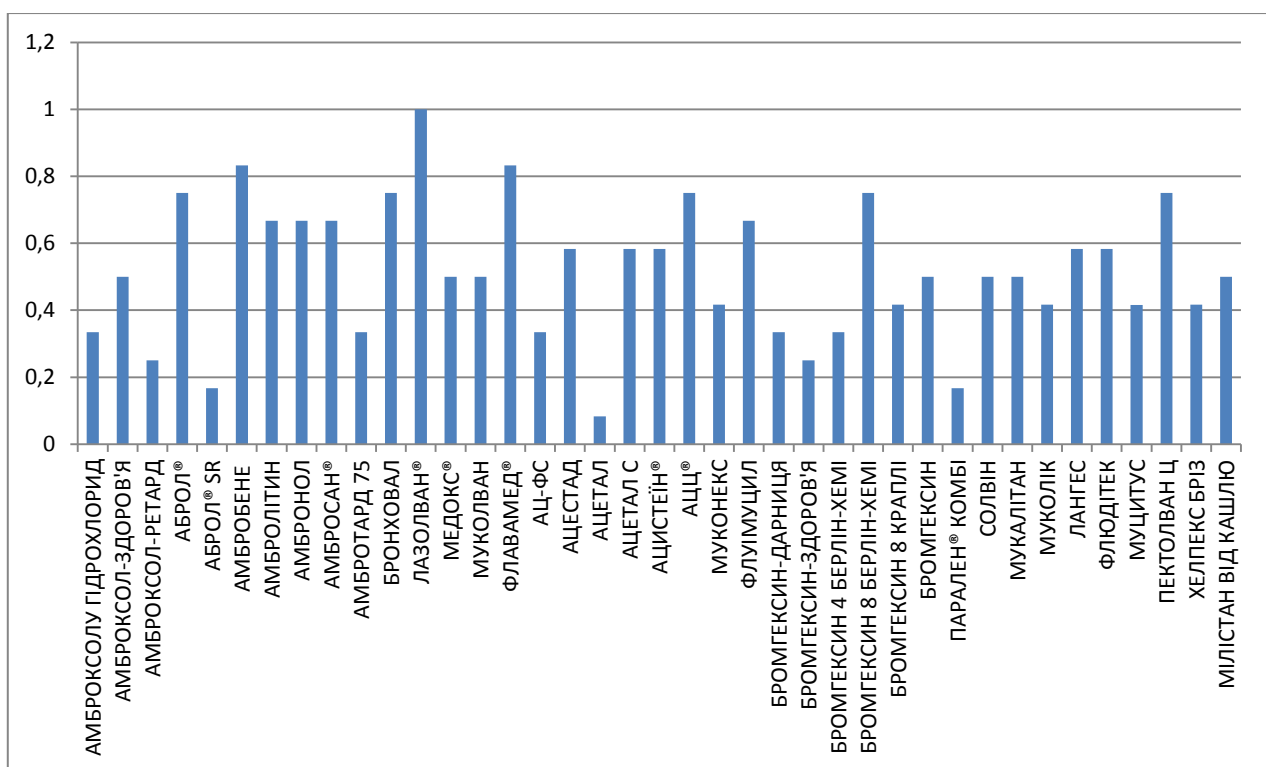
Країна	Фірма-виробник	Частка сегменту ринку (d_{ij})
Україна	ПАТ "Хімфармзавод "Червона зірка", м. Харків, Україна	0,0196
	ТОВ "Фармацевтична компанія "Здоров'я", м. Харків, Україна	0,098
	ТОВ "Стиролбіофарм", м. Горлівка, Донецька обл., Україна	0,0196
	ТОВ "КУСУМ ФАРМ", м. Суми, Україна	0,0392
	ПАТ НВЦ "Борщагівський ХФЗ", м. Київ, Україна	0,0588
	ТОВ "Дослідний завод "ГНЦЛС", м. Харків	0,0196
	ТОВ "Фарма Старт", м. Київ,	0,0196
	ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця", м. Київ, Україна	0,0196
	ПАТ "Луганський хіміко-фармацевтичний завод", м. Луганськ, Україна	0,0196
	ТОВ "Юрія-Фарм", м. Київ, Україна	0,0196
	ВАТ "Тернопільська фармацевтична фабрика", м. Тернопіль/ТОВ "Тернофарм", м. Тернопіль, Україна/Україна	0,0196
	ПрАТ "Технолог", м. Умань, Черкаська обл., Україна	0,0196
	Спільне українсько-іспанське підприємство "Сперко Україна", м. Вінниця, Україна	0,0196
	ВАТ "Фармак", м. Київ, Україна	0,0196
Німеччина	МерклеГмбХ, Німеччина	0,0392
	СалютасФармаГмбХ, Німеччина	0,0784
	Берінгер Інгельхайм Інтернешнл ГмбХ, Німеччина	0,0196
	БЕРЛІН-ХЕМІ АГ (МЕНАРІНІ ГРУП), Німеччина	0,098
	СТАДА Арцнайміттель АГ, Німеччина	0,0196
	Кревель Мойзельбах ГмбХ, Німеччина	0,0196
Болгарія	АТ "Софарма", Болгарія	0,0196
Італія	Замбон С.П.А., Італія	0,0196
Іспанія	Берінгер Інгельхайм Еспана С.А., Іспанія	0,0196
Чеська Республіка	АТ "Зентіва", Чеська Республіка	0,0196
	ПРО. МЕД. ЦС Прага а.т., Чеська Республіка	0,0196
Словацька Республіка	АТ "Зентіва", Словацька Республіка	0,0196
Франція	Іннотера Шузі, Франція	0,0196
Туреччина	Білім Фармасьютікалз А.С., Туреччина	0,0392
	АБДІ ІБРАХІМ ІлачСанаівеТіджарет А.Ш., Туреччина	0,0196

Таїланд	M&N Мануфактурінг Ко., Лтд, Таїланд	0,0196
Індія	Маклеодс Фармасьютикалс Лімітед, Індія	0,0196
	МаріонБіотекПвт. Лтд., Індія	0,0196
	Іпка Лабораторіз Лімітед, Індія	0,0196
	Сінмедик Лабораторіз, Індія	0,0196
	Юнімакс Лабораторіес, Індія	0,0196

Із таблиці видно, що найбільша питома вага в досліджуваному сегменті припадає на ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я», м. Харків, Україна і «Берлін – Хемі АГ», Німеччина.

Наступний крок роботи – проведення кваліметричного аналізу для оцінки основних характеристик лікарських засобів зазначеної групи. Кваліметричну характеристику здійснено на основі аналізу й узагальнення даних з клінічного застосування муколітичних препаратів. Для оцінки використовували наступні характеристики: форма випуску, шляхи введення, спектр дії, протипоказання, побічна дія, переважаючі ознаки.

Результати кваліметричної оцінки наведені на малюнку 2.



Мал. 2. Гістограма результату кваліметричного аналізу препаратів муколітичної дії

Проаналізувавши дані, наведені в таблиці, можна зробити висновок, що найбільш конкурентоздатними і раціональними лікарськими засобами муколітичної дії є лазолван, амбробене, флавамед – препарати з групи амброксола. Певною мірою їм поступаються аброл, бромгексин 8 Берлін-Хемі, пектолван Ц, АЦЦ. Препарати ацетал, аброл SR, парален комбі з точки зору кваліметричної оцінки є найменш раціональними для лікування органів дихання.

ВИСНОВКИ

Проведено маркетингові дослідження ринку муколітичних лікарських засобів Донецької області. Встановлено, що вітчизняні фармацевтичні фірми постачають лише 40% лікарських препаратів для цього сегменту ринку, витримуючи, при цьому, високий рівень конкуренції з провідними зарубіжними фармацевтичними компаніями. У зв'язку з чим актуальною є розробка нових лікарських препаратів зазначеної дії та освоєння їх виробництва на території України.

Аналіз конкурентоспроможності показав, що найвища конкуренція спостерігається серед виробників препаратів-аналогів амброксолу. Високу конкурентоздатність препаратів цієї групи (лазолван, амбробене, флавамед) підтверджено результатами здійсненого кваліметричного аналізу.

Для ефективнішого насичення ринку конкурентоздатними препаратами досліджуваної групи виробникам і дистриб'юторським фірмам треба зважити на результати здійснених досліджень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Белошапка В.А. Стратегическое управление и маркетинг в практике фармацевтических фирм / В.А. Белошапка, Г.В. Загорий, В.А. Усенко. – К.: Триумф, 2001. – С. 251-274.
2. Бушуева И.В. Методические подходы к определению устойчивости товарной и конкурентной позиции фармацевтической фирмы в условиях рынка и ограниченной роли государства / И.В. Бушуева, О.И.

Карпова, В.А. Демченко, Ю.В. Маковик // Запорожский медицинский журнал. – 2004. – Т.2, №1. – С.109-111.

3. Громовик Б.П. Характеристика основных методик визначення конкурентоспроможности лікарських засобів / Б.П. Громовик // Фармацевтичний журнал. – 2002. - №3. – С. 7-11.
4. Компендиум 2011 – лекарственные препараты / Под ред. В.Н. Коваленко, А.П. Викторова. – К.: Морион, 2011. – 2270с.
5. База даних лікарських засобів, що зареєстровані в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mozdoc.kiev.ua>

Проведено маркетингове дослідження регіонального ринку лікарських засобів муколітичного дії. Проаналізована конкурентоспроможність фармацевтичних фірм, які постачають на фармацевтичний ринок Донецької області ці лікарські засоби. Методом кваліметричного аналізу встановлено найбільш ефективні з них.

Marketing research of the regional market medicines mucolytic action. The competitiveness of pharmaceutical companies that supply the pharmaceutical market Donetsk region these drugs. The method of qualimetrical analysis defined the most effective ones among them.